КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 145 (4470). ЕРА, 7 декабрь, 1967 шу. Мах 2 коп.

ТАХАН НОМЕР ТІА:

ШЕРАГІА ЯРЖАШ ЛАТТ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ

●

ХЬАТІАДОАГІАЧА ШЕРА 500 ЭЗАР ТОННЕ ЯЛАТ ДАККХАРА ТІЕХЬА

●

РЕСПУБЛИКА КУЛЬТПРОСВЕТУЧРЕЖДЕНЕШКА

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

☆ ☆

ПРОКУРАТУРА ОРГАНИЙ БОЛХЛОШТА РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТАШ ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Социалистически законность чІоагІъеш дуккхача шерашка толаме болх барах РСФСР Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-е ГІОЛЛА

Албастов Абой Идриса — автономи Республика прокурора заместителе.

Андрощенко Александр Андреевича — город Грозне Заводской района прокурора.

РСФСР Лаккехьарча Совета Президиума председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1967 шера 2 ноябрь.

РСФСР СУДЕБНИ ОРГАНИЙ БОЛХЛОШТА РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТАШ ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Социалистически законность чІоагІъеш дуккхача шерашка толаме болх барах РСФСР Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-е ГІОЛЛА

Колодяжный Василий Ивановича — автономни республика Лаккехьарча суда члена.

Яндиев Алобика Махьмада — город Грозне Октябрьски района халкъа суда халкъа судахоча.

РСФСР Лаккехьарча Совета Президиума председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1967 шера 2 декабрь.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР СУДА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТАШ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Социалистически законность чІоагІъеш дуккхача шерашка болх барах а советски суда шовкъе ит шу лиларца дуккхенна а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Герващенко Федор Николаевича — Октябрьски района халкъа суда председателе.

Жучков Андрей Михайловича — Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча суда председателе хьалхарча заместителе.

Кузнецов Михаил Алексеевича — Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча суда председателе.

Модебадзе Павел Сандроевича — Сунженски района халкъа суда председателе.

Соснина Нина Николаевнайна — Нохч - ГІалгІай АССР Лаккехьарча суда председателе заместителе.

Федоров Николай Алексеевича — Шелковской района халкъа суда халкъа судахоча.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

Грозный, 1967 шера 30 ноябрь.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА

☆ ☆ ☆

КЕРДАЧОХ ПАЙДА А ЭЦАШ

Старогрозненски контора выпкаш хьалъераша пхе шера план 1970 шера 7-ча ноябре кхоачашъе декараш ГІаийнад. Балха юкъе пайдаиеГІа дола, балха оьсарле лаккъю кердаЗраш а кхуьхьаш кхаьхьагаш ба уж. Хьалха буруз деттача оборудованена монтаж яра 45—50 ди ха эшар. Сетевой график юкъе а йоаладь болх барах 30—32 денга даькхачийтар из ха. Бакъда, вышкаш хьалъю ханаш кІезиьнарах кхоачамбаь ІаЗаар лаьттан ненаш тохкашбаш. Пар керда буровой вышкаш кхы а дуккхаГІа хьалъар ІаДехар.

Цудухьа дукха уйлаш йора Змидин Михаил Андреевича бригада ченаша, бруув деттарий лаКхаз сихаГІа кхоачашдара шаьхьаш лехаш. Цкъа бригадира Змидина ІаЗар: «Ту дар-тепи вай балха аккордни алапи ийдерзолаш вІаштІехьбаькхача». Болхлой кхетанзар из ала ГІерзачох. Болх берболча участкага хьежка ХІаранена ше алапи хьаЗналехьа ше дахьхха ахча мелах хар да из, аьнна ДІадийдача чІоагІа раьза хилар бригада ченашъ ду ГІулакха. Кхетаделп зар баьчьа балхазга хьежка даькхха ахча мелах хоьш хьинар совхозаЗш къхьегаргІиначь. Шаьшта дагалеха ГІуьвакх администрацие болхлошка ДІадийдача уж а раьза хилар.

№ 678 делаергІойла тохкама

ШУ ХЬАЛХА

Шаьла района «Шалинский» яхача совхозе дикача толамашца йовзаш я иоаладь шурий-товарни ферма коллективе. Юбилейни шера совхоза фермай коллективашта юкъе яьржача социалистически яьхе даим хьалхаГІатт из.

ТІаийнача декхарашка ДІаЗдаьлар хІара кхоайача ІаттагаГІ юкъера дарьхІаЧа дерригача шера 1650 килограмм шура якка, хІаьта паччахьалкхеча шура йоХкара шера пхи йоХкара шера ІаЗ йоьрга ІаГІаЗ тІаьхоачаш хьоачашъе. Уж декхараш ханаГІ хьалха кхоачадир доярках. ЦхьоалагІа ноябрь тІаьхоачаш заготовительни пункте 267 тонн шура ДІаЗкийтар фермера, план 265 тонн йолча, хІаьта хІара ІаттагаГІ юкъера лаьрхІаЧа 1750 килограмм шура яьккхар.

ХІанз пятилетка кхоьлаГІча шера чотах болх беш я коллектив. 1968 шу тІаьхоачалехьа ханаГІ совгІа 50 тонн шура йоХкаргьа ферма къьхьегамгонна. Дегаш рьаЗ долаш хьалдаьлар уьхьаЗрча доярках, скотникаш, специалисташ Сунженски районе къьхьегамхоша республика юртбоахама къьхьегамхоша дах кІайкарах. Ферма коллективо дин деннад пятилетка план диъ шера кхоачашъе.

Укхаза дика кхетаду из дош кхоачашъе этта доаЗилгра. Цудухьа хІанзарчул тІехьагІа балха юкъейоалае лерхІаш а дукха мероприятеш я. Бутт совгІа за я доахан ферме чусовщадаь. Фу хьалаш да укхаза уж лерттІа ІанГаралдахара?

Хьалхе а йоаХко еш ешначь укхаза помещенешта ханнаьха ремонт яра. Совхозера ремонтни бригада хьаЗра ца хьежкаш шоаш балхаш доладир доярках, скотникаш. Ремонтни бригада хьаькхьаЧча дукха хІама де дезаш хиланзар уж. Доахан чулаттача кхаь коровника чу деррига хьалаш да ЗаХхара толамаш захара. Иштта дика хьалаш да 150 кІонча бежана лаьрхІа йолча типовой помещене а.

ДІадахача шерашка доахаР да тоЗар баьхьаш доладе чІоагІа халонаш ниБслора ферме. КІезига хулаш доахаЗнгара йоаккха шура, хьалйашта тІаьхета дулх.

Бъыча тайпара да из гІулакх уьх шера, тоЗал да ферме мощь, ГІожа, концентрировани доаХлар. Зоотехнически боьхонаца ДІадехача тайпара оттаьлй доаХЗара рацион ферма зоотехник волча Арсанукаев Муридас. Специалисташа нахаддаш тІаьхожам лоаттабу рацион йоХкаЧашъра. Дийнахьа кхоЗза доаХЗар ду хьаййашта. 50 килограмм силос, 2 килограмм йоІ, ЗКм, концентрированни дакъар тел ферме деттача доаханна, лаьрхІа рацион оттаьлй дахка дезденнаЧа доаханна, къонача хьаййашта.

Совхоза кыча фермашта, районе боахамашта чІоагІа эеиаш хуІ доаХан Іахара дисар баьхьан доЗаш. ЦкъаГІалле, Іахар бисача Іаттто шура лаЗ, шозлагІа-Заде, шура луча Іатта нийсса доаХЗар дуЗ. ТІехьарча кхаь шера юкъера лаьрхІаЧа хІара йІаь ІаттаГІ тІехьаЗ 76 Іаса хьаькъоастадаьдаЗ ферме, хІаьта укх шера 82 Іаса даьнна. Уж а кІезига да, из дика кхетаду техник-осеменатор волча Пайзуаев Ширваде, специалисташа, боьхонаца. Из гІулакх тоаЗра дика новпъестал дерзда коллектива укх деношка чакхъьаннаЧа банитировкаг.

В. И. Ленин ваь йІаь шу лиларца сийна ГІаийнача кердача социалистически декхарашка коллективо ДІаЗдаьлй 1970 шера хІара йІаь ІаттаГІ тІехьаЗ юкъера лаьрхІаЧа 95 Іаса хьаькъоастадаь.

ЛоархІаме декхараш да ферма коллективе хьалхашка латтераш. Царех лоархІабеш ба укхазара боьлхой. Дуккхаг ІаГІа бола доаркаш, скотникаш боьхха опыт йолаш, шозлГІулакх дика доЗаш ба. Массеха шера болх беш я ферме зоотехнически хьалхалатта боьхьонаш Іомаю кружок. Цох хулаш бола пайда гуш ба, хьаййаш продуктивность лаьхьара дола наькъаш дика довз болхлошта.

А. ГАДАБОРШЕВ,
собкор.

Іаьсий леладер

Ер ворхІаГІа шу да Ахмаева Бекисата Ачхой-Мартана района «Самашкинский» яхача совхоза цхьоалаГІа отделене ферма Іаьсий леладу.

Шерагара шерага совдоах но ший толамаш. Пятилетка хьалхарча шера яьржача социалистически яхье лаьхара хьоькамаш лаЗарох БхьаькъегаМа Шеча Байракха ордеН енна из укх шера а балха темпаш лаьГІ на йолийташ къьхегаш а. Лерстан онден да иун группера Іаьсий. Ше леладеча 42 Іасах цаІ ДІа ца къастийташ хьайоаГІа Бекисат. Биъ бутт баллаца йолча хана дийнахьи буси плаеах 300 грамм тІаькета дезаЧа йиъ йІаь совгІа грамм дулх тІаькет цун Іаьсашта.

Укх шера юбилея сийна яьржача яхье хьалхара мотгиг якхкарах совгІата 40 сон ахча, райкомен райпецкомен Сийлен грамота енний хьалхалаттача Іаьсий леладеча Ахмаева Бекисата.

Сурта тІа: Ахмаева Бекисат укх шера даьча ший группацарча Іаьсана.

Т. Арчанова суртн текстн.

ГІУЛАКХАШ ДИКА ЛЕЛ

Дика кхъьхьегама толамаш доах уьх денешка Ведана районе Ленина цІеарГІа колхоза кхъьхегамхоша юбилейни вахта пІаХо хьоча. Цар паччахьалкхенга хьаййай продукташ йоХкара шера план тІехХоачашъ. Планах 1300 центнер йоХка ешча 1800 центнер шугеп 350 центнер йоХка ешча 363 центнер дулхи лехкад колхозо.

Бъьсстра дика кхъьхьег уьх шера Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета депутата доярка Сидаева Зарманес. План 1.200 килограмм йолча ше беттача пхиИтта Іаттах ХІаранегара уьх шера 1700 килограмм шура яьккхай цо. СоаХка дика кхъьхьегама толамаш дахарах Кхъьхегама Шеча Байракха орден енний Заманда. Ферма доярканга юкъе боккха кхетама бола бу коммунистика. Ший балха опыт, говзал камаьрша дайовзийт цо царна. Дика чаккдьаьккхар Зармас участка доярката юкъе социалистически яхь а йоаржае паччахьалкхенга шура йоХкара план цар тІеХХоачашъера Іалаш а де аьнна дола колхоза партийни организацие шийна тІаьлла декхар.

Дика кхъьхьегама ферма дика участкашка хьаййаш деладеранга коммунисташа Азаев Сайпе, Габишев Мовладе. Себитов Мохьмада; ишшта кхьаьрана. ХІара хьайбанна планал совгІа дулх тІаькетилта Іалашду пар. Из баьхьаН ерриГача колхозе а вІаштІехьаЗ доад паччахьалкхен заданеш тІехХоачашъе.

ЛоархІаме даьХа лаьЗар коммунета ОТФ заведующе яа Іангарадахара эша доаХзар Іалашъеча. Партийни организацие тІаЗлаЗар цунна ду балха кулгалде. Шийна йиЗлача хинал хьалха доаХзар Іалашдаь ваьлар нов. Пашаев Жена лаьрхІа 400 тонн йолл кийчьиь ДІаоттаЗлй. ДоаХзар кийчеча дика новкъостал дир цунна колхоза дуккхача коммунисташа.

Ишшта дика йоаХко йир колхоза партийни организацие хьайбаша Іа диза даккхарал совгІа йІаЗхача доаккхилга а вІаштІехьаЗккхара. Ханнаьха тоайир • помещенеш, фермана юхье хьатІаЗзар доаХзар. Цу балха дика оарцагІаьЗлар коммунисташ шоферашца Устархан Ваха. Салудаев Хьусен, Абдулкаримов Амир, кхьбаРаш.

Хьайбашта доаХзар Іалашдарш помещенеш кийчьиьрах колхозхошта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара мотгиг якхар коммунет Салудаев Заман. Ферма доярканга юкъе боккха кхетама бола бу коммунистика. Ший балха опыт, говзал камаьрша дайовзийт цун бригада.

ХІанз чуййина хьайбашта кийчьыьча помещенеш юхе доаХзар хьатІаЗхуьЗаш ба колхозхойл. ШоаШкара хьоькхан гойташ хьинаре кхъьхег коммунисташа. Цар авангардни лоархІам кхъьстра белгала ба укхаза.

Грознерча крекинг-завода болхлой болам хьал а лоаЗаш наччхьалхенга юртбоахама продукташ йоХкара план 1970 шера воркІалгІча ноябре кхоачашъе аьнна декхараш ГІаийнаЗ оаХа. Уж декхараш кхоачашдара эша тороНаш йолаш я. ХІаьта партийни организацие юстара ца а латташ хьинаре даькъа леапаргІа уж декхараш йиллача ханал ЗЬалха кхоачашдара.

С. МАЛАЕВ,
Ленина цІерагІча колхоза партнома секретарь.

ЦАР ХЬОКХАМ ТЕЛ

Къьхьегамхой хьашташ кхоачашдара хьинар айдеена къьхьегаш я Грозненски горпищекомбината коллективе. 11 беттА план 107,7 процент кхоачашьЬЬй комбината болхлошца. Планах лаьрхІачул совгІа арахийцар 120 эзар сона маьХа продукци. 24—25-ча декабре кхоачашье лерхІ комбинатан коллективе уьх беТТа план а.

Къьстта дика къьхьег укхаза Кугуб Борис керте латтача корта бохабеш доаца малараш арахецача цеха коллективи Шеетапалова Александрас кулгалдеча кондитерски цеха коллективи. Юкъера лаьрхІача сменах нормаш 115 — 120 процент кхоачашъю цар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СОВЕТСКИ СОЮЗЕ ГІОЛЛА

ТРАКТОРНИ ВАМПАЛА ИСТОРИ

Челябинске хьаййаЛлай тракторни заводе музей. Цига хьаькхьехьад цу эггара йоккхаГІча советски предприяте 34 шера ворхІаГІа. Челябински йоккхийча гусенични тракторий завод СССР индустри дІейоЛлаьрех цаІ я.

Музея хьалхарча зала экспонташа завод ЗЬал лишта яьй ЗойТ цига хьежка ухарашка. Укхаза де говраш а ешА дІайЗзаЧа болхлошА кулга-кера лаьтта тІедийттаЧа болчаяхий сурташ. Стендеш тІе я ГІишшо ЗЬалье йоЛеенначА юкъаНцарча техникаг: барг, ваба, бел, укхаза я барака макет, дуккхача ГІишлошьерша тІаюхаЛь хулчеш.

Макеташа, сурташа, документаша кьоестам боллеш хьаюоЦ юрта боахама коллективизаци ечА ІаЛЛьмте боккхача поархІаме хинЗаЧА 60 говра иЗ болча тракторгара денз техенарча дийнЗьарча боккхачА инзарча машинашка кхиЧалЦ йолча челябинскИ трактора биографех лаьца. «ЧТЗ» маркех йолча тракторех СССР хетьЬа боахама дуккхача доаЗъкъьте найбу, уж йоХкаш дуЧен 55 мехка дІаУхийт.

Завода исторена юкъе ше къьвьстта йола хан юкъ дІаЛоец Сийлаьх-боккхаЧа Дей-мехка тІемо, цу юкъаГІа тІема техника арахеца ЯЬлар «ЧТЗ». Сурташ тІе я тІом бу челябински танкеш, эггара хьалхе Праге чийккхуу челябински танк. Тракторашъерий турпалал диц це далийта лаьрхІа я витринашка лепа Оборона ПаччахьалкхеН Совета ЦІе байраХкаш, завода ордински книжкеш.

ХІанз 3 эзар гарГга йола музея материалаш гульеча хьинаре даЗка а паьЦЦ кхъьхьегама ветеранаше, заводе болхлоша, гІулакхерча нахе.

Людмила БУТОРИНА,
АПН корреспондент.

●

ЛОАМАШКАРА АТС

Укх тІехьхьарча шин шера яхь автоматически телефонни станци йиллай тІаЗкача хала йолча Юкъмоттигерча Тянь-Шана лоамаш районашка. Дуккхача совхозашка чакхдаьнна1 ерригача отделенеш а а хьайбаш ледадеча фермашка а телефонаш йоХкинГа.

Пятилетка чакхйоаллаш кхы а массеХх автоматически телефонни станци иллаРейолаш я лаЗхача лоамашкарга районашка.

Владимир НЕСТЕРЕНКО,
АПН корреспондент.

КЕРДА СОВЕТСКИ ТЕПЛОВОЗ

Октябрьски революце цІерагІча Лугански завода нехашкара арабаьнчаГ ТЭ-109 яха керда магистральни тепловоз. Инженерашка-конструкторааша АПН корреспондентага хьхьайта махиллара, из хьабаьб тІехьхьара Іилма-технически карагІаьЛнараш теркал а деш.

3 эзар говра из бола из тепловоз лаьрхІаЗ сахьата 100 километр массал а йолаш машиннаькъа кира составаш кІувлеп саЗхьта 140 километр массал а йолаш пассажирски поездаш кхуьлеп.

ХІанз арахецин болча М.62 яхача локомотивал йоХкхагІа эффективности дукьа низи хиларца, байгаГІа хиларца, Іунал де дикагІа аьттув хиларца, бала тІа тІашме хиларца эргагІа ба ТЭ-109 яха тепловоз.

Дай-мехка практике дуХХьашХХ цу машина тІа вІаштІехьдьаьккхад переменно-постоянни ток двигателгара дукъ дечА нарзашка ухийтилга; цу гІулакхо торо хилийтаЧ каста талхаш йола узелашн деталеш конструкцена юкъера дІаяхха.

1968 шера Лугански паровозостроителаша Советски Союза машиннаькъа транспорта лургья ТЭ-109 яхача локомотивай хьалхара парти.

Алексей ШКАРБУН,
АПН корреспондент.

●

ТАМАШИЙНА МАВЗОЛЕЙ

Кьоаршой - Черсий автономни областа лоамашка кораньй ше моГ кхы йоаца мавзолей. Цу тІа да пиктографически сурташ. Эгара ширатІча замалахьара йоаЗув да из.

Мавзолей хьалньй йоккхийча тІо дарбаЗех. Из дукха соагІаЗнашагІа доацаш ЗЬар шу хьалха хьалъь хилар а воккха тІема хьакхм дІавелла малхара каш хинна хилар а ЗерхІаш да. Хьалхашкхьара пеш тІабаьонача Іоаннах ЦІенбаьчул ТехьаГІа археологически экспедице доаЗъашхошта бларгалийнаЗ ЖІале, шин маЛача сага, цхьан биІнта рельефни сурташ. Цхьа ший тайпара чІега беттача кхерат тулкаца дІакъЗьлеча Іурга гоІахьа жІарга тара йола кхо белгало тийсаЛ.

Цхьалха а яьккха, цхьаца дакъа хьоШ город Ставрополе дІаййхьай из мавзолей хІанз.

Петр ЯЩЕНКО,
АПН корреспондент.

●

КХАЬ ЙИ ШИЙ 339 ШУ

Лоамарча Кака-Махи яхача юрта (Дагестан) яхаш я БагандовгІар кхо йиша — Хамиси, Хаджати, ЗІамагІа йола Хамисе. Йоккхаг1ча йиший 116, юкъерчун — 113, ЗІамагІчун — 110 шу да.

Йижараша шоаш кийчбу шоаш бу ккача, цІешш хьаЛла а шоаш доах, барзкъьш а дутт, тегІа а тет. ЗІамагІа йола Хамис хІанз а колхозин пурне болх беш я. ЙоккхагІча йишас чІанз а тІехьа бІаргсаьшаш доацаш деш.

Дагестане эттара къьхьагІа йола кхалсаг Газиева Хьава а цу юрта ях, цун 127 шу да. Дукхх ахаш йола из кхалсаг дукха ха йоацаш ший воІ волча республикан столице — город Махачкале яха енай.

Петр ЯЩЕНКО,
АПН корреспондент.

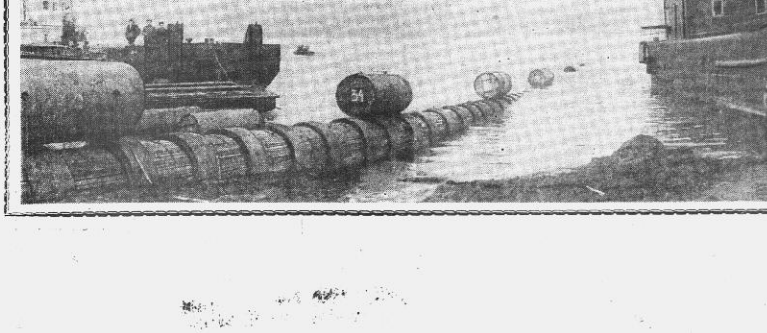

Саратовски область. Средни Азера Центре йодача газопровода шоллагІча жІаха дюкер юлаш латт Волгах тІехйоалаш.

СУРТА ТІА: 200 метр долл газопровода хетолгаш вІашагІа а хетта цаІ дергда — 1675 метр дІаьха. Из да хин бух тІа дужаргдар а.

Е. Соколова сурт.
ТАСС фотохроника.

●

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ХІАРА КОММУНИСТА ПАРТИЙНИ ДЕКХАР ТІАДИЛЛА

Коммунисташ парторганизацей вахара юкъе хьинаре лаьхьа лаца чуозарійчеа лоарЛамеГа р ч а формаех цаІ — партийни ГІулакх тІадилар. Цуахьа ГІулакхашка ГІулакхашка ваговнн дено чакхйоахьа ешнарг кьаьстта чІоагІа йоаькхе еш доІа доІ хІІа а хиннаг, да а да комминисташ общественни балха юкъеозилга.

Цу партийни организацие учеге латт 58 КПСС члени кандидати. Уж берригга ца парторганизацие ГІулакхашка юкъеоза ГІерг партбюро. Партийни ГІулакхаш цигА коммунисташа тІадеск цар образователни кайчоагА, цар хьинарга а хьаштанка а хьежжа. Вагонни дено партбюро практикоДог тайнаг, нагахьа саннА КПСС члена е кандидата дего къоаьйаЛеди цунна тІадилла ГІулакх хуле, из кхоачаншара цо ший дерриг ниаьшн зманеши дАлуш хиларх.

Масала, партийни член волча нов. Ткача «Вагонник» яхача пенгазета редактор хулга тІадилла хаьна, цу ГІулакха ІІалхарашка непланар из са безам баьнна тІаьодаш ГІулакх дан из лаьна баьхьа а баьккха. Цхьаьккъа, партбюро членашта дика доклаш дар нов. Ткача организаторски ГІулакхаш, уж дог тайна бар пенгазет хІаьханшахьа арадувгІа, цуо лоарЛаме лаьхбедга цун пІаштІеьхьарчІаьрах. Газета болхах чувоа вийзар нов. Ткача. Хьаьта цу ГІулакхаш из дика а лоарЛаву. Хьаьханшахьа арадувГІ «Вагонник» яха пенгазет, из дика кийчу, цу тІа етта заметкаш чуозанДм боккха боІаш я.

Общественни болх тоьаьбаш боккхача лоарЛаме ба шоашта тІадехха партийни ГІулакхаш комминсташа кхоачаш мишта ду хьежаш даим лоаттабу тІехьийжам. Вагонни дено из ІІалхьожм мишта лоаттабу хьюж парторганизацие секретара нов. Кобыкшина ше коммунисташа беседаш яра а цар отчеташка партбюро заседанешкеи партийни собраниееш ладуиГІара а пакьъаца. Шоай общественни балха хьакъхьа ву тайнара отчеташ цун къамаьлаш дир комминсташа нов. Серебрякова — халькъ дружинна командира, нов. Атабиева — ДОСААФ юхьхьанчарка организацие председателта, нов. Шорова—комсомольски организацие секретара, нов. Прудникова — политинформатора, кхьчар.

Н. АСТАХОВ.

Общественни университете

ШоллагІа шу да ХХХ Грозненски горкоме дешара заведеней, школаш, профтехучилищаш, культуран искусствен учреждений партийни организацей секретарий общественни университет болх беш йоІа. Университете дешан баранта Іомаду партийно-организационни а идеологически а балха дешан, общеполитически дешан, хІаьта шитта халкъ боахам дегІаЬара а дуненг халкъашта юкъерчА хьалах доІа дешан а. Университете занятеш хул бетта цкъа.

І декабре партІе горкома лекционни заве хилар уьх Грозненски университета хьалхара занятии.

Лоацца кхамаьл а дах заняташ ДайсолайІр КПСС Грозненски горкома секретара нов. Латышева. Цул тІехьаГІа университете дешан баранта город Грозный дегІаяра перспективаеш лекци йийшар республике ГІиншлоп хьаьтІара а архитектура ГІулакхашта а йолча управлене начальника нов. Куличкова, коммунистиин партте боаларийн маркеснетеор-ленинеки дешар йІаьшІехьаннхарах лекци йийшар парте горкома пропагандан агитацен отдела заведующе заместитела нов. Бабалжанова, «Дуненг хьалхьашта юкъерчА хьалах» КПСС Нохч-ГІалгІай обкома лектора нов. Банкина.

С. КОТИЕВ.

ЮРТА ХИЙ ДЕНАД

ЧІоагІа деганг ГІоздаьнна да уьх дешоька ШІаьла районе Сержень-Юрта баха мах. Таманкийна а дац. ЛоархІаме хІама да царнгга хиннар. Молаш доца цІена хий кораьлаш лаьттан кІаьхара. Из лехаз Аргунски экспедиционнонгеологически разведка болхдоцца.

Сержень-Юрта хьа а баьккха нин артезиански скважина бурув тесхад цаг. 25 метр кІоргал из Іочуьхахаче лаьттан кІаьхара цІенча хин ши кІеж техай. ШоашТа ніхьал дика совГІат лаьрах геолог гаштА баркал аьлар ГІалдохача юртхоьа.

КАЛУГА. К. Э. Циолковски цІеранГІа йола «космонавтина истере Паччахьалийн музей. Цун экспозицешца цунна кІаьв ца луш болх беш нерадараш лохаьш хиннача Іилмаехчуьн ваьхорах, космос нарарзавара даьнъе вай Даьхенна нарагІаьннача башха - динача хІамаех.

СУРТА ТІА: ракетни техника зал. «Восток» яха космически нема.

П. Маслова сурт. ТАСС фотохроника.

БУРУВ СИХАГІА ТОХИЙТАРА

ШоллагІа шу да ХХХ технологически отдел вІаьнаГІьелла.

Цига кийдаь карта шоашта хьалхашка Іо да диллача бурув тоХХ болабаш бисар из мехдаьхтаьхьІ. Инструктивно-технологически карта оал цох. Цу тІа доацан хІама дан: скважина мичахьа яккха еза, из ніел ГІоарга хурьга, малаагІа бурув деза яккха лерхІача скважина, мичахьа кхаьчача хурьга деза из, чалагІа маркхал бетта беза...

Скважина бурув теха даьлча а мукъаьлан технологически отдел. ХІара цига хиннА хувнам, даьнна ГІалат тхоьа да дезаш, анализ е езаш да. Нуьхьа тоХХ декларийІа да цахьдаьн йоаьхьаГІаттача скважинашта ТІаьхьожам лоаттабе, бурувдеттаРашта новкъеотал де.

ЧІоагІа чоаІхаре а бехкоьхьаме а да бурув деттара балхаш. Укъаза ЗІамІга ГІалат ваьлча шера, нин шеца вхаметтаатГаьргдоаІа ве хуьІ. КІаьстта ФЕ хІІа веза скважина чу турбаш Іочуйохийтача хана. Цудухьа каст-каста дечоо а бийсаш а бурувдеттаРашца йха еаоо хуьІ тХо. Духха ха боацпи N 823 йолча скважине ВІаннта кхо дни бийсеш даьккхар оаха, ХІаьта аьлча 200 тонн доаІІ доІа турбаш карара лийІха Іочуьха меташ яр.

Каст-каста хул - скважинашка чоаІхаре осложненеш (Іочуйоаьдш йоІа инструмент дАлоаш). Тайптайнара да цун бахьанаш а. Іочубетташ болча маркхала дикалгІа, волга, духхалгІа, КІемилагІа хьежжа а хул из цкъаза. Цудухьа кхаьстта уйІа тІаьхийта оттаг еза маркхал кийчеш йоІа «решенГ».

Уж бокъонаш тоХХарах йоккха осложненеш хилар тХа № 872 йолча скважине, доккха зе лаьрг контора.

Масала а ІІалхьаьм доаттабаь ваІаш, массанаьхьа а ІІалхьаьм баьрг. Иагахь санна из болх хьаьбеаьрта шоашт бурув деттара боьхьонаш дикагІа ешаьча, кхьча тайнара хул ГІулакх. Духха ба тха конторе шоай болх дика бовзаш боьна практикаш.

Дагадоаг1а, цкъа № 877 болча буровой турбаш цІаьхха кхьІ Іочу а ца йолхаш сецар. Фу дерзда а на ховш хьайгар массанар а. Колонна Іочуйохийташ тІаьхьожам лоаттабе баьккхаш а де хІама доанаш бисар. Іу ханна скважина го боаьхаш, бІаргг локкаш лелар бурувдеттар Лапатин Сергей Иванович. Іохьера а телефона тІа ваГІача инженеодга аьлар по ХьаГІа а ве на: «Колонна Іочуйохийта мегаргьа». Іо бегаш бу мотташ белабелар цхьаборашш. ХІаьта ше аьлначча ГІерарадаьлнар Иван Сергеевич. Іохьера а боькъо елар цунна. Скважино хало доккха са баьккхар, цІаьхха, хьаьлъара тессар маркхал, баьхьа. Лапатин дог тайна бар колонно ший доаалца шийна духхьала этта порода показаРа йоаькхаргхилаРах.

Нитта хила а хилар из. Скважина ваьа хьалха санна болх бе йолеелар.

Аз яьккхача тайнара кадрови болхлой духха боле а кІезига баг говзал, опыт боацарш а. Уж кастКаста отделе ВІаьнаГІа а бетташ беседаш ю оаха царца, ца хотр ІІалхьех.

Технологически отдел из болх баь Іан. Цун керттера декхар да бурувдеттаРашта керда опыт ДІайовзийтар, из производствена поЬхьеьхьара новкъеотал дар. Вай мехна бурув тоХХча хинна керда хІаьмаи тІа а доІаш информацен ух тХа отделе кает-каста. Царех оаха пайда а ян.

Технологически отдел хьайийІ лача хана дена оаха производствена поЬхьийжаЛ тхьо гаргга керда метод. Цар новкъостаГ ду контора колектива ешийна хьалхашка ІІалхьа декхарашш кхоачаШде.

Уьх цера планах 24.100 метр ІІоарга бурув тоХХ деташ я тХа контора коллектив. Из кхоачаНьаь ІІІа йоаІ. ЗаданеЛ совГІа кхІІа а бурув тохарга мехдаьхтаХХапа.

Х. ОЛИГОВ.

МалгІабикерча шоллагІа бурувдеттача контора технологически отдела инженер.

СОВЕТСКИ НАХА МАРХАШ ЭШАЦ

ВОАЙ советски замах доккхий а деш, чІоагІа ешнар вай сийлахьчА Октября 50 шу дизарна юбилей. Дерриг дуне пеадоахш доккхий да Советски паччахьАлийн-ВоахамЕ, культуре, технике доаха толамаш.

Хух 1967 шера коммунизмЕ хьАяра даьхьке бІарга ца дайначА тайнара Докхий толамаш даьхьал вай Нохч-ГІалгІай республика кхьаьстГамгІ а.

Беррига боаЛам, заводаш, фабрикаш, машиннАьхьаш, кемаш, атомни электростанцеш, кхидолА ГІирашш шоай кхьаьстамІа хьаЛдераш нах ба, цар сийлда хетамаш хьаьЛала кулгаш да. Мел говза, доккхий ГІирсаш ладе ховш, толашагІа Но ла техника шоай бе йоаЛаш хилар пайдана даш царех бизза пайда эца, шоашта иразера вахар хьаькхолА ГІетам болаш кхьаьстА адамаш ца хуле. Цудухьа вай хьамсарна парте, коммунистически общество хьаьстарА ниКъ ше дІахьочА хана, кхьаьстта чІоагІа йоаькхо еш ха дерриг советски адамаш марксизма-ленинизма Іилмаш хетамаш хьаЛедегІа, дикаЛа ГІулакхашца уж хьаЛхьеделга, кьиперреча кхьаьстАма ІІаДерзадегІа.

Вай хоастам бу воай хозача заманна. Ширача, баьлеча хетамаш мукъа а баьнна, вежарий бартаца керда дуне кхоллаш ба дуккха а дуккагІа доІа советски нах.

ІІЬхьаьккъа, цІаьхьаЛа советски адамаш пагрІаттА кердача, сийрдача заман наьжьаца ІІаьхьалхашкаьхьа аха ца дутарашш, царга вай хозача коммунизма кхьаьгамах, дикача вахарах морзо ца эцийтаРаш — пирача хьаьданий дуненах эхебиса баьле, уйІаш ЛеІаЛна юкъе кхьаьстта дуккагІа яраш дынах эхебисараш а йолаш.

Цудухьа вай массане доккхагІчА ерсх ІХХа декхар да, лиХьий баГа яха пхьиД санна, ширача заман баьлеча ГІулакхий муьхьагІа дахА адамаш, мелла уж дале а, хьаьчІа а дахьА, сийрдача новкъа доІаргА.

Ислам оалаш болча дыно, кераста, жугатий, кхьча дыншА а санна, ширача ГІулакхашца, мегаргдоа ХІамаш лехарадА, «дезана» денош на, мурдий тоаБашца сийрда ниКъ бийкъа, боадоне доаттабу дынах тешаш доаЛа кхьаьста адамаш.

Ислама-дыно шийх тенначарна кечделла халарІчарел ХалагІа дІаа дуьхь, зуламе ГІулаьх да по царна ТІадожаЛь бизаЛча беТта кхоаЛа мохА. Іарбий дала - аллахІа ший БьоргІа тІа парда дАь ТІадожаДаьЛ яхаш, молдаша кхаййаДеча шерІий пхе декхарах цаГ да марха.

ДІаанхача заман ваьхар ТІаьхьаш, ГІулакхаш тохкаш долча ІІилмо гучаЛаьккхаш, исламо дАьла цІерагІа деташ да лелдеш доІа марха а ия санна доІа шерІий кхьаьстарА а бусалба ды гучаЛаьлле дуккха хьаьхьа ГІа денз Іарбий мехха делдеш хиннача ширача ГІулакхех хьаьдьаьна хилар. Маркхий хьисапера декхар Іарбаша лелдаьЛа хинна ха ГІеттара ГІаьна а: Іарбий -мохк сов бесТа, ГІомарий аренаш йолаш ба. Хий, ІнидаргІаш сов кІезига да. ДогІа наттахьь мара делхан, хІаьта цкъа за масайта шера да делхьаш моттигГаш а хуьІ. Из мохк экватора (дуненна ешийе ГІоздаь бедаьна аьлаьна) гаргагІа хиларах цига тропически (йІайІха) климат я, хІаьта дин бийсеш дукха ІІаьхьаГІа-доацагІа доанаш ихьаттарга хуьІ. Эгтара чІоагІаГІа малх Іатткъаш йоІа йІоькхаз отт шиГа ІХХаН ТІехьхьарча бетта- Хетаргахьа, Іарбаца цу йІайІхча бетта ХьаЛаШца нийелаь шоашта декхар а даь ТІанІна хургІоалаш да мохх. Из ишта хиларе ІІалхьокх маркхий беттах рамазан доалаш хиларо. Рамазан яха ши Іарбий «Рамад-хьар» яхача дешаех хьаЛина а, хІаьта ва «ІІоькхоп тов» яхилга да.

Из «ІІоькхоп тов» Іатткъача Рамазан бетта-боахама шу чакхдоаЛаш хиларах тарра, кхаьъера аламаш, кхачаН продукташ ехоача а яле, кІийлуш хиннад, екъача арара бун МАХХО боага а ийИн ІІайоьлаш хиннай, цу боькъо хьайбаш а ХалачА хьал ТІа оттадеш хиннад. Сов ІІоькхалла дийнаьха балха ара а да а боалаЛуш, Іарбий ІнидаргІашта кІал хайне баГІаш хиннаб, хІаьта боахмера дерриГа ГІулакхаш саррахьеш бугш деш хиннад. Вийсашка ура а баГІаш, наха шоай цу хаьарна ширача дынний дАьлашкара, жиншкара, кхьчарГара доГІа дайтар, алаташ хьаькъхийтар дехаш бийсашка дуІаш, ламазаш деш хиннад. Дийнаьха, бийша а балаш, мархаш кхоаБаш хиннад. Бийса а цун сигала ГуШ йоІа сердІаш ловаш а — бугш сердьийн — чІоагІа еса доарХІаш хиннай Іарбаша.

Цу тайпнара, боахама ширача, халача хьаЛашка. ІаЛама халонний баХьаьнаш довза, царна ТХьаЛолбаккха е кхетам а, е говзал а йоаЛаш хиннача Іарбий тХьамадаьна ювашкара хьаькхеЛа боадоп декхарам, ГІулакхаш хьа а нІІца. Бугалда дАьла ІІерача ХоДбЬ кхьаьстача ХалхЬа кач аЛлаб йІламо мархий кьиза бугГ. Цу тІа а, хьалха шера керте хулаш хиннача цу хуьнаманна дИста отдаьд хинна календарь хийца а хийна, цунна меттеЛ беттаца ешаьд календарь оттадарон бусалба ды кхьча кхаьмаНта юкъе тІема ишина боаржаБарон кхаййаБиьхьар Іарбий марха хьаьдьаьна бХх.

ІаЛаьмате доккха да марха кхаБаро вай боахама, дышаш тешарий деЛаЛа, цар хьал-торонна, дегІа унахЦепонна, хьаькхьаЛа деш доЛа эзЛам. Нагтахьа пийелу «даьЛа дуьхьА» ехо бугГ мархий кхоаб шоаш яхаш бола ПХ а. Уж тайна паьхьаРаш Кунта-Хьажий, Ташу-Хьажий, Ковгий вирдагІа болча мурдашта юкъе пийелу. Бакъда, цар уж мархашш. дукхкача хьаЛе, моттийта кхоаБаш хуЛ, хьетама тІехьадисача аламашта юкъе кьиношта цІена да шоаш яхаш, моттийта хІамаш лелаДеш ба.

Нитта леДаРаш ширача заМалхьАрча кхетама ГІончий ба, сагаЛ доаІш бола, доастама нах ба. Уж чакхдоаЛача шера даьхача дикача толамаша, вай ГІаЛ а даьха дездаьЛа Октября ДенОца дегІан АйДаь бола вай республика кхьаьстамхой хьаГІайаГІа-тІа бІаьстан кхаШкарга БалхаЛгІа кийчо ешаг, социалистически яхьЕ бунГІа, кхаьБгГама хьинар соВдоахаш ба.

Йоккха курал я вай сийлахь-БокхаЛа, вежарий бартаца шоай ДайМохк коммунизма ГІирсаца хоабеш, кхаьстагА кхаьмий дезаЛла йоккхе шоай дика ши яккхийтар. Из дика цІи йоаккхийтаргьа вай хьаьвалгА кхаьстамца гойтачА хьинарца. Из дика цІи йоаккхалургьаш мархаш кхоаб оаха а яхаш, акхача заман моцал дедаьлар яхаш. Вай юрташкарча сахстамагІа болча нахьа декхар да сабаРаГІа, аьселча кхАмаьлаца беррига кхаьстамхой хьаьнаЛча — кхаьстарА ІІоВтаБелш, хьаьлеча ГІулакхех ІорабеШ, цар саЛолаш сахьвердаьн пийеча новкъа кийЛбар.

Вай юрташкарча кхаьстамхой хІанзарчарех керттера дола декхар да юртобоахама продукташ алсамЬяхар, социалистически яхьЕ тІаийца вай декхарашш сийлешца кхоачаНца. Кхаьстамхоаш шорта кхача а хуРГаш, вай дезаЛа цу хьаьна а хуРГаш, натахьа санна юртобоахама аЗешашка хьийжа ялаташ а ца хуле, даьм шура, дулх алсамДеккхаш, хьайбаш хьайбаш дебаГеш ца хуле. Дикача ІуналІна хьайбаш ІанГарадаьлар, хьаькхьаьнгаш хьаьстамца юртобоахама продукташ алсамЬяхар, бІаьстан баХашта сихонца кийчо яр — юртобоаЧа кхаьстамхой доккхаГІа дола декхар.

Боккха кхетам, дегІа ГІоарзл ший хьинаре бодг бара. Вай вахара ираз вай воай бе доаЛ. Ширачу дуненах юкъейІча доХьаЛ доаЛаш йоаХЧіш ДІаанхоасаргьа вай воай ираЗерча хоаденга — коммунизмАгА бодача новкъарА.

А. САЛАМОВ,

Нохч-ГІалгІай историе, моттА, литература, экономикА, Іилма-техника института директор.

КОММУНИСТЕХ А ЦАР ГІИЛАКХЕХ А ГІИШЛОШЪЕР

ЧУКХИЙТТА ІІаргаш а лоаттаЬ ІажагІа, ГІийла кІаьхк воалаьвьаь вай доаЧа, яхаш дІа-ХьА ХЕар дегІамера беРаш.

— Тайпан цІи, хьай цІи, — хетт воспитателА.

— ХавАж, АЬбОтачиеЬ, — жоп делар пийбоацаш йиттьАчча оаЬо цІьХ ХА яьаначА ГІоЛла.

Ца хийттача тайпара кхьаа хиларе ХавАжаца вахар воХьАнца. ЦуН ворХІ шу далалехьА кхеЛлар. ПаЛа.

КІаьнна 12—13 шу дАьнначА ГІоЛла вехар да а.

Хьа ха яр ва. ДаЬхен тІа ЛЛар бомбай кІура ІаьржА морхаш, масСанаХьА къеТ, моцаЛ.

ВоцаалаЬар ДаЬхенна ХавАж. ЮХа а маьЛа дегА ЙІоьХХал хоелар кІаьнка.

ШеНа барАкъа ГІалИйХа, ярцаш. БеРаштА ЮкъЕ ІЛхийЛар из.

ЦудухьА оаЛ Хаважкас ХІана ШийГА дА-ЛаНа малажЬ хьА аьЧа, Советски ІаьЛаЛ да.

ДегДоме ВаХа духха ХА ялалехьА «ПОм сецаЬ, вай КотІайнаЛ» яхаш парта тІа кхувсавелар ХаЬ.

Из школа йІесте а ЬьккХа Каранде (ГІиншлоп хьалте воалевелар Хаваж. ДухХа ВІР цо уж.

ХьІнаре, ГоЛа БоЛх БарАх гоРоЕ таьнна ДЬлхезар кІоьанА штукатура цІи. «СоциалистическИ яхьЕ отличник» яха значок кхеГаньлар цун наьхХа ТІА.

ДухХа ХА яр цун ше КоммунистическИ парте муГІаранКа хиЛар деЛа: коммунисташ ленИ доаш, нах ШоашТа тІехьа БаХа ХовШ, ЭШТАЧА МОТТИГЕ ДИКА НОВкъостІ хуРгОЛаш ЦунНа ЛаьккХа ГІулаьхьА ЛаЬнИн ЦІи ВоЛХА ЛаьнА ЛаьЛаьнА ЛаьЛаьнА Лаь

Литературни оагрув

Ахмад ВЕДЗИЖЕВ

КХУВРЧАРА ЦИ

ДУВЦАР

Со кхера вешаш хиннавадар. Безаме тІаІІадар со управление коллективнаш.

Управлене начальник ІІаьхьа са да хила мегаргвалла аІаьга кхьча саг вар. Бакъда шиї хьаІра вовлаш санна тІаІІийеш со цо.

— Кхоьа инженер ва ма аьлаьнгеа а цу сахьате ваьзна хьаІ хІара. Ваьзна мишта хилиц, корта лаІаІІаннна ба. Ладе со сов а вац хиннхе. — ненар цо вовла а кхоьжаш.

Хіанзарчоа общежитие аьта со ранза хулга дийкар управление начальник.

—Сона хіанзарчоа цхьаькха моттиг эшаш, — аьлар ва. — Ваха моттиг йолаш ва со.

— Мишта? — кхетанзар цох нІаьчьалник.

— Райцентрера бархІ километр. Дукаре дах са дан нанен — аьлар ва. — Цига вахарга со.

Дерриг а ишта атта ДІадерзаш чІоагІа рьаьа вар управление начальник. Рьаьа ца хила йиш йолаш со а вацар. Сайна фу хоьл, сайна фу вагІдергда ца хиш йола болх а кхаьчбар сога, хІьта, нагахь водаш-воагІаш мара дукхаьча шерашка бер довца ши шу гаррга ца я ноьхар.

Сонаьн ненас вуьцарахь, цун да ненан массера ненах ІІаьлатеш доаллаца суртаьн мара воаза а воазацар из.

Нахка бизза майдаллаш а ора дас тІам хІара йоаллаш ши гІаьк е ера. Из эггара хьаьхо сайна вайна хкерар йоаллаш а хьекъаш цІенъюкъе олхаш латтача нанна хьаьхошка гІанда тІа вагІар да. ГІанда нийсса хьаьгІар цун сона лакъе гІолла дІабаьккхоча корта юхь. Іаьржча кІада оэс тІа а билла кач уллар пхьарс а. Ер ва из?—хьаьттар цо нанагга сона кІирзенна біара а хьаьжаш. Іогаьнгь бухь а берзабаь корта іотолабир нанос. Со дІе а вийса гІаьхь болча пхьарсаца со шийна тІаззар цо. Цкъаьчоа со кхеравенаьвле а са ца кхеравенаьвле йІохкал цунгара сайна йоаллаш санна хетаделар сона.

Цхьа юкъ йаннача гІолла гІаьмета ера нана. Хіанзаьлла йийлхе а ца йийлхача санна гІоза ер из.

Ахьмаг ВЕДЗИЖЕВ

біарг тоха а йиш ца хиннача дацца, нанца цхьана аьха торо а хулар са.

Бархі километр — йоккха юкъ яцер. Цу тІа а управление керттерча инженера шиї персональ машин а хилча.

— Долче, болх дІабоаленнаьрг лоархІаргба вай, — кулг делзр сога начальника. — Хьо кабинет керттерча хьаьхьокхарг хьога.

Хиндзара моттиг сона дика йовзаш яр. Зіаммга воглаш со атта іаьдар бадар тІа, е кхина гІулакхха районин Центре йоаІІаш йолча нанна гІоьзш вуьзаралаца. Бокхалдар йІиг цхьаьна сона духьаьне хулаш а яцер, цаі мара ваш яхаш бочна лелавора со дас а нанас а.

Новкъа ваьлна начальникаца сай хиннх хьамаьл а, айса укъаза дена гІулакх а дицделар сона. Гонахь кІа йьрдачуо тІехьаІІа оахамц іаьрждаь уллаца ІІаьттан арениш, наьхьа йистошка барІа кІомал — цунца яр хІана са еррига уйла. Сайна йиц а ненна дагахь тхьайса йьде дукха хозаленашц цхьатарра сомаьхьна санна хетаделлер сона.

Уллув сецача машино юкъІаІІаьхкар со.

— Мичча водя хьо? — кабина чурх сона ваьлаьвкар къона шофер. Со рьаьа вацар со цо еча учаьнг юкъІаІІаьхкка. Бакъда цхьаькха хІама дагадоаьшш цун безаме велакъежарх вицвир со дагадоаьш.

— Дуттаьрг водя, — аьлар из.

— Цига-м дІакъьвьлар санна ма вий хьо, — шиї кІай цергаш гуча а йоаьхш велаьелар из шийна тоам. Бешш дола хІама из аьлча ма ма. — ПІаьха, гІаьш водачул чехкагІа из дІахоаьчаьрга хьо.

Малх лоаьмаьта тІехьашка болаш ІІаттар со чухІаьчьа. Йохурча хьалхашка ши юкъз ІІерташ йоаллар на. Коа де мел дезар дІь вІлча мара ювзаьдар цо иІхурча цІи цІаькхха а.

— АІяй, дага а мичча дар хьо цІаІІаьгІаргІа аьнна. Сийсара хьо вуьцаш даьлгІад-ях тхо, іаьна гов-те гуьа ев, ехаш, — гІадьхаьр нана со вайна. Йокъ йоаьла шиї кулгаш мичча хьоргда ца хоьвал санна сьалка дІадегІар цун. — Мишта воагІо хьо?

— Фуд уххаза кордеі? — хьаттар аз цунга, цун хаттарш жоп а ца луш. — Мичча ваглаш да, цІаІІа вац из?

— Балхера чуванда ва из хІанз а.

— Іоха хьайна ІІаргІаргІ ІІаьчча, со ухх миноте пиШк потатч. ІІргІа вайна, — юха а кхуьрчча хьалхашка ІІолохьаІІар из. — Ма дика да хьо цІаьвена.

Хіанз шийна дагадехьар дувцаш, ше ІІаьгІаьнга сога хьа ца хийта ІІерташ из

— Духха ца яккха ненаьвий хьо? — хьаттар цо ше потаьчьа пишка ІІо тІа а хьайна пече біоаьхаьга теха йоаллача паддара тІа сона уллув іо а хоьш.

— Уххаза балха хьомазаьв со.

— ПІадьхаьр а ца кхетар а ІІаьшаІІийца цун біарташка. Цо сайга цІаьхха хаттар дерга хьежанзар со, из дІа ца кхетеш.

— Района управлене балха ваьна со, — аьлар из цунга. — Хіанз цхьана хурда вай массаза а.

— Ма дика да из, да а чІоагІа гІадІоргаьв из ишта. Ишшеннаьнг.

ЦІаькха а из дІ ца деза, вом де деза аьлина цхьаькха хІама дІе сайна хьалхадьаьхха дагадаГІаьга сона. Е соцарна шиї безамех цо хІама ца йоаьлаш а хеззаьдеш сона. Бакъда со хІама дагадоаьгІаьг хилча де-з цун йІаьхалло дог ца ьшийтаьш іоахьора со. Эггара хьалхаьш из вайзаьча шерашка хІама болзи сона бицбенна дукха хІ ер. Цо сога а, аз цунга а цІаькха хьоадьаьдецар из.

Бакъда из ишта дар. Хіалачу хана тІем тІара цІаьвора да. Цу хана из ІІаьвоагІергиларг Дог доаьжла дайна яр нана. Деьгара цІаьккхха хаВовзий хьона из? — хьаттар сога ненас.

— Хьа да ма вий из, — аьлар ненас сона кеотах беззаме кулг а хьоккаш. — Мархіа ворхІа ца, іа кІезига сайийсе-м ненаьвац хьона из. — Со ненстиклаьнгар. Бакъда цо ца аьлча а сона из сай да волга хорра. Со хіанз тийша яр біаьш, эзараш наха юхьа хилча а сайна да кьоастаьрхигларат, воазаргиларах.

— Да аьлна а цхьа гударг-м я, — цІамхаро бегаш бир дес.

Рьаьа йовацаш дьлна біарехьежар нана. Бакъда цунга хІама аланзар цо.

Цхьа хІама кхуьлаш сонна низкъаьр дер дьл лер. Сона цун овмал йовзаьдар. Мишта йовзар из хІанз мара дийнц де сона біарга а ца гуш хилча. Вешта аз тамаш йора хІама из ненаьвенна, гІоьзьвьлна цо хиларах. Сона дага а дацар цунна хІама новкъа хургда, хІама кхуьлаш хургда аьнна. Сона сенах ховра ше чолаьх ваьлар цунна кхуьлий.

— Дадда ма хой из, ненаьвараьг гІойле-м хетар, — нанна біарехьежар из. — Сай кораз ваьа кийча-м ваьг нана ваьлаьтаьрг.

Сайна хозечох тешаш вацар со. Сона а, масса бера а ховра майдаллаш майдалла мара ца лулга. ПІаьхха шиї нанна біаьрг ваьлаьгІаьнга дацо цо мишта йоаьх шиї карах ерг ваьг.

— Дуттаьх кхеравий хьо? — оагаьлар нанс. — Тхо дІадоаьнадар йоаьна? Вай кхуьчарра цІи йовра кхеравцар хьо?

Мичча бесса дале а дах хІама ДІаьла ма дезаьрий цІаьвенаьна. Шурийна кхетна а ях хІама а аьлча. — ПІаьхха, гІаьш водачул чехкагІа из дІахоаьчаьрга хьо.

Малх лоаьмаьта тІехьашка болаш ІІаттар со чухІаьчьа. Йохурча хьалхашка ши юкъз ІІерташ йоаллар нана. Коа де мел дезар дІь вІлча мара ювзаьдар цо иІхурча цІи цІаькхха а.

— АІяй, дага а мичча дар хьо цІаьгІаьгІа аьнна. Сийсара хьо вуьцаш даьлгІад-ях тхо, іаьна гов-те гуьа ев, ехаш, — гІадьхаьр нана со вайна. Йокъ йоаьла шиї кулгаш мичча хьоргда ца хоьвал санна сьалка дІадегІар цун. — Мишта воагІо хьо?

— Фуд уххаза кордеі? — хьаттар аз цунга, цун хаттарш жоп а ца луш. — Мичча ваглаш да, цІаІІа вац из?

— Балхера чуванда ва из хІанз а.

— Іоха хьайна ІІаргІаргІ ІІаьчча, со ухх миноте пиШк потатч. ІІргІа вайна, — юха а кхуьрчча хьалхашка ІІолохьаІІар из. — Ма дика да хьо цІаьвена.

Хіанз шийна дагадехьар дувцаш, ше ІІаьгІаьнга сога хьа ца хийта ІІерташ из

— Духха ца яккха ненаьвий хьо? — хьаттар цо ше потаьчьа пишка ІІо тІа а хьайна пече біоаьхаьга теха йоаллача паддара тІа сона уллув іо а хоьш.

— Уххаза балха хьомазаьв со.

— ПІадьхаьр а ца кхетар а ІІаьшаІІийца цун біарташка. Цо сайга цІаьхха хаттар дерга хьежанзар со, из дІа ца кхетеш.

— Района управлене балха ваьна со, — аьлар из цунга. — Хіанз цхьана хурда вай массаза а.

— Ма дика да из, да а чІоагІа гІадІоргаьв из ишта. Ишшеннаьнг.

ЦІаькха а из дІ ца деза, вом де деза аьлина цхьаькха хІама дІе сайна хьалхадьаьхха дагадаГІаьга сона. Е соцарна шиї безамех цо хІама ца йоаьлаш а хеззаьдеш сона. Бакъда со хІама дагадоаьгІаьг хилча де-з цун йІаьхалло дог ца ьшийтаьш іоахьора со. Эггара хьалхаьш из вайзаьча шерашка хІама болзи сона бицбенна дукха хІ ер. Цо сога а, аз цунга а цІаькха хьоадьаьдецар из.

Бакъда из ишта дар. Хіалачу хана тІем тІара цІаьвора да. Цу хана из ІІаьвоагІергиларг Дог доаьжла дайна яр нана. Деьгара цІаьккхха хаьхийца гІанда кІал латта шуша берте йийхьар цо.

Цу, сарахь дукха дІаьделарг дьл къамаьл. Из чакъдаларга хьежаьелаьнгар со. Со тхьайсар. Бакъда гІанаьхь санна сона хозар дьл лер. Шо хІанз цІьаьнна эшаш ваш, йоахьар цо, из ишта доландаь кьы ваха шиї безам баш. Сона хетаргахьа из дерриг къамаьл наиз. кхеташ дацо, цунна хадар из дерриг сона дуздаш ца. ТІемо кор боаьих, кулг доаьих. Віалла цІа ца боагІаш биса а дукка ба.

Цун тІехьаІІа ца молаш соцаш ве-цар да. Шийгара аьчч иХоаьаделна шиннель ехкар цо, кхы хІамаш ехкар. Хьалхарча юкъе, менна волаш шиї кхоллаш летьхьібеш мара хилацар из, бакъда тІехьаІІо наьнаца дов даха воаьелаьнар.

— Шо уккхаза Іийне дьвІІаг. — аьлар цо цІьа наьнаг. — Со шо бакъен долаш фашистаца леташ чо текх ваьнаеа.

Цу хиннаца цо фуннагІа аьлча а сатохар ненас, бакъда из тІехьоам цо бена кулгашца бат ъьал а ньцо чІоагІа йийхар из. Нана хьамархІа еллар аз. Сона кьаьетар цунах.

Х ДІАЙОДАШ латтар. ТІехьаьккхо хьаьрнь а меле цадоаьгІер ше дичь, цІаГІаре ера е ца воаьлаш, ца молаш цІьа йоиь йоаьхьгар дас. Саца ДІаьллий-е дьл ка хийтача аьна юкъ мара волапора. Цо уйла ящар тхо пхьор доаьаш дисара, наха шийх хетачух.

Гаргара нах ухор да воаьла, юртаьоа нах ухар. Из ваьнер ваьлаьнгар лоархІар цар. Дала а цунга дехьр дора малар дита ярьш, хьехор дора.

Хьалхарча хена кхы хІама ца оеле а сабаьре цар хиначуге ладуагІар дес. ТІехьаІІа эгІаьвала воаьелаьнар, церна яппараш йора.

— Шоашка ца кхоачнаоа юкъе а ца ІІерташ шиї цІаГІа Іе. Со баьвен долаш шун корта лаьаргбаш, — цу дешашца къамаьл чакъдаьнинга хойтар цо. Нана кхы хІама хувцаьлург ца хиларах гийша ваьнаеар.

— Ма аьлаьаь, ма аьлаьаь, дьаьла кхел я из,—юкъеккхкар из юртахоша шийх хьаьеташ къамаьл деш хилча.

Сона гора из ІІаІІІаьно юкъеьеш ІІетаІІа. дегІер хилда укхІаьх аьлча санна тесса дитар цо деррига а.

Цкъан дийнаьхь колхоза ТІаьолеера ашькалгьар вера тхаьцина. Дьл шиї цкъчоа тІехьаІІа хІама шоаІІаІІа мара ваьнеаьцар из Сендухьа дар а хьа, иІоагІа ІІедаьхар да из вена. Хетаргаьлья ше санна из а маьже йоаьшш хилар хургдер-ях. Кхьмьаьл боккоьна дола а даЛаьлеьа кхарьаьке шуша иСтола тІа оттойр дас.

— ПІоотеа хІана ІІелоцу Іа? — хьаттар ашькалгьар-дас шийна детта кхарьаьа пена дІаьхо а тотташ. Шиї воро кохках кулг ІІьехкар дес.

Шиї дегІа йоаьчоч маьжо хилаш, — аьлар цо. — ПІеХ йоацаьнда дуттаьІІаьгІаьгІ.

Корта лостабир хьаьшо. Шиї когах йоаллача пролтеаьх кулг ІІьехкар цо.

— Шиї дегІа маьжеГІ-м цхьаькха кхсаьарьІ. — дас аьнначоа раьза хиларзар ашькалгьар. — Дале а воаьх-м ІІу.

ЧІоагІа дас дийхьаьа а хьоаьжъ маьла тигинзар цо. Дз ацІаьзухар, бакъда хьвшо из теркапдаьнзар.

Кхьранъ ца молчи а аттача ваьа со, — ВелакъежаР из дьаьла. — Цун соотта балха ваьа а воаьа. Іа болх боо-зе хьо а кІезигаГІа хьежаргар пола чу.

Кхьранъ ма мала, из дита аьнна цхьа доаьн аьлаьзар ашькалгьар дьаьга.

— ПІаьк. — яппараш йора цунна дас из ваьача. — Хьанна эш, гударг, ІІоаьгІаьнга йора. Іаьна а ІІоаьгІаьнга

КЕРДАЧА ХЬАЛАШКА

Грозненски «Красный молот» яхача завода коллектив вай республикерча промышленни предприятеташ юкъе эгараз хьалхарчаца планированеи экономически стимулированеи кердача системаца яьнна болх беш я. Хlара пеш ца тIехIоначашкъ технико-экономически хьокъамийн паччахьалхенни план. Нагахьа производство дегIаьхаргa боаранн керттеча производственни фондай боаранн пашиннийбечаьнна хьалхька керттеча производственни фондан сихаIа дегIаьхалгa. Из бахьан долаш керттеча фондаш боалача пайда хьокъамаш лоцделар. Масала, цхьан сома лоарIаш керттеча фондаех боала пайда 1960-ца шера I сомн 69 кепиги бIе 1963-та шера из хилар I сомн 62 кепиги. Хlаьта 1966-ца шера цхьа сомн 58 кепиги мара хиланзар. Духхьала укх шера мара керттеча фондаех хьокъаца пайда кIеанбайлар сецдаш, дIаоъ йодача хана из лаккъара пачкъан белгал а дIаьхал. Цун керттера дар да керттеча производственни фондаех биззаIа пайда эцца завода коллективо дукха бахьан дах. Укх тIехIкарча хана заводе хьалньй механическин, механиката аппаратурин, сталепитейн механика масеех пачтоннн лини, из торо хилийтар бисза оборудованех пайда эца, арахеца продукци дукхаIа хилийта. Дикагlа пайда эцаран цхьа хьегама овсарле лаккъаран модернизаци ший оборудованиц.

Кердача методех цахаддаш оперативни планироване системе производства юкъехьхьарх керттеча цехаш ритмийно болх бе йоллелар. Хlара шера кийч а еш, техникеи завод дегIайоаларгa план чаккIоаг. Иу дакъе болх юкъехьхьхь керда техникеи технологии, кхььеарш вIаннIехьдалийкхара методаш эргайоаг. Дахотаниза йоаца оборудованех пайда эца боллалу.

Дадахача шера завод техникеи дегIайоалаера чаккхьалхар 67 мероприяти, цо шера производствана бан пайда 252 эзар сом да. Укх шера чаккхьалхй паччахьалхенна 173 эзар сом пайда беш йола 41 мероприяти.

Цхьайойча цехашка хьакъосташ-ца инженерна - техникеи болхлой группаш я. Заводи цун чуйойтIа цехашн дегIайоалаера перспективни планийн кийчIор. БелгалгIьхьа мероприяти чаккхьалра хилийтI, цунна пийлачу оборудованеи пайда эца, арахеца продукци дукхаIа хилийта. Дикагlа пайда эцаран цхьа овсарле лаккъарен модернизаци ший оборудованиц.

Болх бераштa юкъейоданн я металлургически промышленности вамнал — Криворожски металлургически заводера № 8 йола доменни пеш.

Из домна — дуненн гIа эгараз боккхагIьар. Пешка че — 2700 кубически метр. Балха овсарле — шера пин миллион тонн гарга чоп.

Керда доменни пеш — криворожски гIишлонгьерийн металлургийн йоккха котаро. Иар шийн хьанар ца кхоллеш сталькерар бахьан долаш металлургически вамнаьр, оттаьйча хаиал дуккха а хьалхагIа, дуреда чоп.

Суртa тIа: № 8 йола керда домна.

А. Запарай сурт.
ТАСС фотохроника.

Геобанка кредитийн производство дегIайоаларгa фондан чотах чаккхьаккхай нефтепереработкин цехера электросварочни болхан, централизованни хьисаб утлекстонца IаьнIеш. Из 20 эзар сом пайда бу производствена шера. Болат цIендара йоца механизированни участке вIаннIехьдалийн массехх потокно-механизированни линеш, иншта кхы дукха а мероприяти чаккхьалхй.

Духхьала укх тIехIкарча шин шера паччахьалхен банка кредитийн производство дегIайоалаера фондаш чотах чаккхьалй паччахьалхенна 299 эзар сом пайда беш йола 170 мероприяти. Укх шера техникеи кердаьрзаш цIа. Изворетана оборудованехьарх болхан цхьа хьоьц да. Лехаиика дакъа-оттаьл дуккагIа низ йола 40 гарга оборудованн я, цунна цхьана завода баланса тIара дIаьккхьий тинькенна 79 оборудованн, 800 тонн низ йола прес эргайоькъ. Изворетана оборудованехьарх болхан цхьа хьоьц да. Лехаиика дакъа-оттаьл дуккагIа низ йола 40 гарга оборудованн я, цунна цхьана завода баланса тIара дIаьккхьий тинькенна 79 оборудованн, 800 тонн низ йола прес эргайоькъ. Хиндийн, пушца пийлачу оттаьлаштa штамповка ю. Укх шера духхьала хьалхарча ах шера модернизаци ший 13 металлообработываьнни оборудованена, цо бIе пайда 9,9 эзар сом да. Цуо соавIа вIаннIехьдалий кхы а 4 группини потоки пушца, прогрессивни технологи юкъе а кхуьхьан царца обработка ю оттаьлашца. Хир доаккхан, обечайкан вIаннIехьдахьан турбаш вIаннIехоттан, турбаштa электроварка ем йоца а кхы а потоки линеш вIаннIехьдалий. Болх бе йоллалийчий коача смесь кийчIор установка, цох пайда ю болат лоаладеча. Литейни производстве дIаоттаьлй дема хьисапера материалаш юкъаьеш йоца пушца.

Духхьа мероприятеш чаккхьалхй ликанIойна технологи производствена юкъехьхьара, производственни процессашца механизаци яра, цар а вIаннIехьдалийтар керттеча производственни фондех биззаIа пайда эца. Шерра пайда эца завода синтетически алмазаш оттаьлех. Ах шера из бахьан долаш хинна пайда 12 эзар сом да. Цилиндрови штулкаш пийлъара карадерзадарах хинна пайда 2,7 эзар сом да. Механьйатта аппаратийн оттаьлаштa штамповка яра йоца штампаш производствена юкъехьхьарх паччахьалхенна шера 8,5 сом пайда хул. Лехаиика керда пийс кран оттаьлй, пошш отходаш дIаара а кхуьхьан IойаоссIеш йоца йьшкаш оттаьлй, кхьйоца мероприятеш чаккхьалхй.

Оборудованн болх ца беш кIеанагIа сена латтийтара тхоьй нилана кийчийр кхо эзар сома мьаха запаной оттаьлаш, кхиччаьрча хьалIаеларан 5,6 эзар сома мьаха я. Болхлой - ремонтийнийн дIаоттаьлаш кхы а 4 группини потоки пушца, прогрессивни технологи юкъе а кхуьхьан царца обработка ю оттаьлашца. Хир доаккхан, обечайкан вIаннIехьдахьан турбаш вIаннIехоттан, турбаштa электроварка ем йоца а кхы а потоки линеш вIаннIехьдалий. Болх бе йоллалийчий коача смесь

гуно-литейни мехкьаьтта аппаратурнин цехий майдашка гIишлонгьерийн болх бергIолан гIулаьх дар. 1966-ца шера 2 эзар тонн низ бола пресс кийчIор, мехкьаьтта аппаратурийн оттаьлашта штамповка яра дьаьхIа ер из. Ихьлобаьхьа, оснастка ца хилар бахьан долаш майдашка бутт баьккхар цо болх ца беш латташ. Мехкьаьтта оборудованех пайда эцарен коэффициент а лоха я. Цун керттера бахьан да ахочаьн хилла станочникан-болкхой на хилар.

Керттеча производственни фондаех боала пайда духьаьнгa лиллелаеча ходулоа хьаййаш лелаеш а ца из.

Библиотеке лаьчу ма вахле а хьоргда ухьаза кхьаьгар шийн гIулаьх дуккагIа саг волга. Гурдоаца моттиге — библиотека тIаийца дика кийчаьх социалистически декхарш, хIаьта уж дукхаза тIехIоначаш а дьаьл. Теркальнна йIеаш «Вай мамлаш» яха стенди «Комсан лелаеш» дечна поэтессашца яха выставкеи. Уж цаI воьхаица цхьа ший тайпара хоттам болаш я: стендо дуйнар соахода хьалхалаттарех лаьца да, хIаьта выставка моготомсан дика хьувьзаке новькъосталл дерздоца литература, журналаш тIарен газеташ тIарен сталцш. «50 турналеи шу» яхача йоккхача иллюстративно-книжни выставка могаду вай писателий дикагIоца книжкаш. Кьонача дешарий теркам шийна тIаьрзу ухьазарча «МалагIча фальтаннарра да вай» яхача плакато. Иу тIа я тIаьсх бага доалла паччахь IхьIа а, кьоано Хаттабич а- ший доттагIаьнна Незнайка а.

Таханарча дийнаьца 1350 саг да Вацерен юрта библиотекеца деша книжкаш кхуьхьан. Ала дезаш да из цхьан сага гечтара ер-кха болх болча. Бакъдар аьлча, цхьа саг лоарIаьвузургвар библиотекарца де дезача селла дуккача гIулакхех: гойтара агитации вIаннIехьйоахийца, обзораш, беседаш, сайренаш кийч а еш, чаккIоахийца, дуккха а кхыдола гIулакхаш деца.

Хlаьта Кеения Парфеновнас из беррига болх ше цхьаь да а бан. Цкъа-дале, цо ший болх школьн библиотекаца цхьана чаккхоьн, шозлагIа-дале, цун йоккха активе я, шийна юкъе юртара болхлой а

НАХА ХЕТТАЧА ТАЙПАРА...

Массехх шу да Наурски районе библиотекашца юкъе Ишчерки юрта библиотека хьалхарча моттиге йоца. Хlара шера библиотекера книжкаш лецнаш даьн 1000 — 1200 саг хул, шера чуьхьа библиотека дешна дIаIу 20—28 эзар книжка.

Безаме а хоза а я библиотеке. Хlаьта книжкаш кхаьхьа иха на Iеш, дика доцц хаза а хьехам, новькъосталл йийне а ух цца Ишчерки станице баха нахи «Терек» ди-лелаеча ходулоа хьаййаш лелаеш а ца из.

Библиотеке лаьчу ма вахле а хьоргда ухьаза кхьаьгар шийн гIулаьх дуккагIа саг волга. Гурдоаца моттиге — библиотека тIаийца дика кийчаьх социалистически декхарш, хIаьта уж дукхаза тIехIоначаш а дьаьл. Теркальнна йIеаш «Вай мамлаш» яха стенди «Комсан лелаеш» дечна поэтессашца яха выставкеи. Уж цаI воьхаица цхьа ший тайпара хоттам болаш я: стендо дуйнар соахода хьалхалаттарех лаьца да, хIаьта выставка моготомсан дика хьувьзаке новькъосталл дерздоца литература, журналаш тIарен газеташ тIарен сталцш. «50 турналеи шу» яхача йоккхача иллюстративно-книжни выставка могаду вай писателий дикагIоца книжкаш. Кьонача дешарий теркам шийна тIаьрзу ухьазарча «МалагIча фальтаннарра да вай» яхача плакато. Иу тIа я тIаьсх бага доалла паччахь IхьIа а, кьоано Хаттабич а- ший доттагIаьнна Незнайка а.

Таханарча дийнаьца 1350 саг да Вацерен юрта библиотекеца деша книжкаш кхуьхьан. Ала дезаш да из цхьан сага гечтара ер-кха болх болча. Бакъдар аьлча, цхьа саг лоарIаьвузургвар библиотекера де дезача селла дуккача гIулакхех: гойтара агитации вIаннIехьйоахийца, обзораш, беседаш, сайренаш кийч а еш, чаккIоахийца, дуккха а кхыдола гIулакхаш деца.

Хlаьта Кеения Парфеновнас из беррига болх ше цхьаь да а бан. Цкъа-дале, цо ший болх школьн библиотекаца цхьана чаккхоьн, шозлагIа-дале, цун йоккха активе я, шийна юкъе юртара болхлой а интеллигентан а болаш. Нов. Чеботаревас кхьаьста а чIоагIа тер-ко еш библиотека гIулаьх Iомалу ше библиотеке болха юкъеза школерча дешархошца. Цудухьа, библиотека цхьана а хана къаьлла латташ ца хилараш совгIа, салоа ди доацаш болх бен а я из.

Библиотека Iалашьеш 30 жа Iуй боигада я, цун хаданна болх бен 8 IаI-са лела библиотека я.

19 шу джал йоа. Чеботаревас хIара къаьст-къаьстача дешанбаранца-къаьстача а библиотеке е клубе ца хьуча дьиах тешанбаранца тIагIерта чIоагIа болх бу. Иар хьашт сенца да зе а зуиш, цо ше парна цIагIа дIаьхуьсь. Дешна книжкаш, парна хьехаш а беседаш, парна мехка а дуйнеи тIа а латта гIулакхаш дуйц.

Цудухьа хозахета дац библиотеке каст-каста чаккдоаха иах гулбала беза гIулакхаш долаш массе а хана цIа дуьхьа иах гулдуйн хилар. Иштта дежка иах гулдуйн чаккхийдар библиотека чаккхьъа чIоагIа теркам гIаьчу хьаш хинна хуьх темаех йоца дешанбайрийн конференцеш: «Дай новкъа» (Смирнова «Брестски крепость» яхача книжкеца), Ленина «Кагирхой цхьаьгIонийн декларех» яхача книжка хьажкеьхьа, Карякина «Ираза формула» яхача книжкеца, Ошаева «Алан шерашн яхача книжка хьажкеьхьа, и. кх. д!; уж темаех йоца сайренашца «20 шерашкара комсомолка М. Б. Калынова Ишчерки станица кIаргхьоца вIаннIехьтара», «Эстетикен кагирхой», и. кх. д.

Ишчерки станицера хIара дедал библиотека учете да, хIара дезала беррига членашца а я яьйа дола карточкаш да уьхьаза. Библиотека Iалашдаьл хIара дезале библиотекера кхуьхьа книжкаш дечна хьа хулдийца. Хlанз из тIекхуьнн я деша хоьвн мелволгIа кхуьхьа а кхуьхьан уж книжкаш дешийца Iалашдаца. Иу гIулаьхца а кIезиг хIамаш кагIадIьнаьдаьл нов. Чеботаревай библиотекана.

А. МОРОЗОВА.
Наурски района культура отдела инспектор.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозненн, йоаччан а йоаццан, хуьлуьлу морхаш хуьргIа, Iуйрийна доах хуьргда, цкъаза лаьгIа, тIаккха гIаьхьца а хьекхаш кхуьаба-малхбоалехьара мух хIаьсарбо, температурийн бийсинна 0—5 градус шеллаи дийнахьа 0—5 градус йIоьхьаи а йоаьаи хуьргIа.

8-чен 9-чен декабре, юкъ-юкъе тIера а воаьаи, морхаш хуьргIа, 8 декабре цхьаьолча ханачка доагIа а уьш лоа дехьарг да, кхьабседа-малхбузехьара гIаьхьца мух хьекхарбо, температура бийсинна 1 градус йIоьхьаи, гара 4 градус шеллаиа кхаччалца а йоаьаи, дийнахьа 0—5 градус йIоьхьаи а йоаьаи хуьргIа.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ДЕШАРХОШТА—КХЕТАМ

Боккхача лоархIаме IIулаьх да дешархошца хьеташ балар. Шийн ший кхоачачох из бухтокъаме дехьар кхоачаьнца Iерг Грозненра № 3 йоккха-ча школа педагогически коллективе.

Хlара кхаьга кхуталлочо ший класе зенна мел лагIаьча бенний оамалаш дика йоьаьаи ше хиларца царна хоза-гIа хетарболлча чайпара вIаннIехьбоаккх болх. Иштта дешархошца чIоагIа хоза хеташ а школе чаккIоаг-хаш йоца тайп-тайпара конкурсаш. Уж я, масала, дикагIа суут цIаьлара, дикагIа стихотворени, дуьшар ваьгIа, шолй классеи цIа е шоьаьаи баха коь хозагIа кийчъара хетаьь а кхьйоца а конкурсаш. ТIаьшца а хинна дIаьтIаьл школе ну тайпнара конкурсаш чаккIоахьлгIа. Иу гIулаьхо дика-ньйсьетал ду берий творчески уйла дегIайоаларгa.

Боккха болх бу укх школе тайп-тайпарча кхаьмах болча дешархошца юкъеа лотаагIаьл чIоагIаргa. Цу хьа-кхъе чаккIоах саййенаш. Иу сайре-нашка яхьчча школашца а дешарх-хой хуьл. Иштта дуьхьа ха йоаьаьаи иу тайпара сайре кийч а ях чаккхьаь-кхар школа 9—10-ча классашкарча дешархошца. Иу сайре шоьй дай-ноьой а хьийхьар ваьгIа.

Белгалдаккха деша дешархошца эстетически кхетам балаш школе мел ваьгIа болха юкъе хьинаре дакъа лоаьаьаи дешархой ноьаьаи хилар. Хьа-кхаме я ну хьакъе школа комсомольски пионеркеи дружинаш кийч а еш чаккIоьаьа тайп-тайпара мероприятеш. Уьклаа IаьлIу тематически комсомольскеи а пионеркеи а сайренаш, сборнаш. Дика кийчьаь чаккхьлаьаьаи, масала, «Н. Островские цIи лелаеш Грозненра предприятене» яхаьаи хинна тематически сборр. 7-ча класса дешархошца хьалхье а гIулаьхьар. Грозненски кредиторе - завода И. Островские цIи лелаеча 13-IаI-ча хетаьнокхетаьнна йоца материалаш. Цу установка истории тушдаьл хоза альбом кийчийр дешархошца. Сборе хьийхьар хетаьнна кхьаьнарца йоца. Из-ца ший-ший ноьаьаьа